

VEŽBA 10 : PRAKTIČNI PRIMERI PODELE INVESTICIJA KOD VIŠENAMENSKIH VODOPRIVREDNIH OBJEKATA

Na dva primera raspodele zajedničkih ulaganja prikazaće se postupak primene predloženih metoda.

a) Primena raspodele investicija na osnovu metoda ukupnih efekata

Za praktičnu ilustraciju ovog metoda uzeti su podaci iz VVS „DRAVA” koji su određeni prema navedenoj metodologiji. Glavni korisnici ovog VVS su: energetika, poljoprivreda, plovidba i snabdevanje vodom.

Postupak obračuna:

$$\text{Energetika: } I_{z1} = a_1 I_z = \frac{538}{2835} 9800 = 1860 \text{ mld. din.}$$

$$\text{Poljoprivreda } I_{z2} = \frac{1420}{2835} 9800 = 4908 \text{ mil. din}$$

$$\text{Plovidba: } I_{z3} = \frac{595}{2835} 9800 = 2057 \text{ mil. din.}$$

$$\text{Snabdevanje vodom: } I_{z4} = \frac{282}{2835} 9800 = 975 \text{ mld. din.}$$

Tabela 15: Primer raspodele zajedničkih investicija

Red. br.	Vrsta troškova	Korisnici								Svega	
		energetika		Odvodnjavanje navodnjavanje		plovidba		snabdevanje			
		iznos	oznaka	iznos	ozn	izn.	ozn.	izn.	ozn.	izn.	ozn.
1.	Ukupne investicije	2560	I_{u1}	6758	I_{u2}	2827	I_{u3}	1355	I_{u4}	13500	I_u
2.	Zajedničke investicij	1860	I_{z1}	4908	I_{z2}	2057	I_{z3}	975	I_{z4}	9800	I_z
3.	Specifične investicije	700	I_{s1}	1850	I_{s2}	770	I_{s3}	380	I_{s4}	3700	I_s
4.	Ukupan prihod	2790	UP_{t1}	7350	UP_{t2}	3090	UP_{t3}	1470	UP_{t4}	14700	UP_t
5.	Godišnji troškovi	171	GT_1	450	GT_2	189	GT_3	90	GT_4	900	GT
6.	Ekonomski efekat	538	E_1	1420	E_2	595	E_3	282	E_4	2835	E
7.	Neto ekonomski efekat	436,6	E_{n1}	1233,7	E_{n2}	512,7	E_{n3}	243	E_{n4}	2443	E_n

$$I_{u1} = I_{s1} + I_{z1} = 700 + 1860 = 2560 \text{ mil. din}$$

$$I_{u2} = I_{s2} + I_{z2} = 1850 + 4908 = 6758 \text{ mil. din}$$

$$I_{u3} = I_{s3} + I_{z3} = 770 + 2057 = 2827 \text{ mil. din}$$

$$I_{u4} = I_{s4} + I_{z4} = 380 + 975 = 1355 \text{ mil. din}$$

$$I_u = I_{u1} + I_{u2} + I_{u3} + I_{u4}$$

$$E_{n1} = 538 - (1860 \times 4\%) = 463,6 \text{ mil. din}$$

$$E_{n2} = 1420 - (4908 \times 4\%) = 1223,7 \text{ mld. din}$$

$$E_{n3} = 595 - (2057 \times 4\%) = 512,7 \text{ mil. din}$$

$$E_{n4} = 282 - (975 \times 4\%) = 243,0 \text{ mld. din}$$

$$E_{ni} = E_{n1} + E_{n2} + E_{n3} + E_{n4} = 2443 \text{ mil. din}$$

Prema raspodeli na osnovu predloženih parametara, tab. 15, najveći deo efekta pripada poljoprivredi (preko odvodnjavanja i navodnjavanja), a potom energetici. U istoj srazmeri bi se delile zajedničke investicije. Ista metodologija se može koristiti i kod podele troškova eksploatacije VVS.

b) Praktična primena raspodele investicija na osnovu korigovanog neto – sadašnjeg efekta

U ovom primeru radi se takođe o višenamenskoj akumulaciji (VA) koja će se koristiti sledećim delatnostima: poljoprivredi, industriji i komunalnoj vodoprivredi.

Za interpretaciju navedenog metoda korišćeni su podaci i rezultati proračuna iz rada (2).

Investicije u akumulaciju po predračunu iznose 1.140 mil. din (cena 1988. god.) a specifična ulaganja pojedinih korisnika su:

poljoprivreda	3.310 mil. din
indutrija	160 mil. din
komunalna vodoprivreda	660 mil. din
UKUPNO	4.130 mil. din

Pretpostavljeni vek korišćenja akumulacije u ovom slučaju je 50 god., a diskontna stopa 15%.

Prema obrazloženom metodu (11.2.5.) potrebno je izračunati neto – efekt pojedinih korisnika, tab. 16.,

Tab. 16: Neto – efekt korišćenja VA (u mil. dinara)

Korisnici	Povećanje neto efekta u periodu korišćenja sistema (NE)								
	1. god.	2. god.	3. god.	4-45 god.	46.god.	47.god.	48.god.	49.god.	50.god.
Poljoprivreda	540	612	700	720	690	680	650	600	500
Industrija	28	30	31	32	30	28	25	20	15
Kom. delatnost	98	105	110	112	105	98	87	70	52
Svega	666	747	841	864	825	806	762	690	567

Diskontovanjem NE po pojedinim godinama korišćenja VVS izračunat je neto sadašnji efekt, tab. 17.

Tab 17. Neto – sadašnji efekt VA (mil. din)

Korisnici	Neto sadašnji efekt									Ukupno NSE
	1. god	2. god	3. god	4-45 god	46 god	47 god	48 god	49 god	50 god	
Poljoprivreda	469,53	462,73	460,75	3.145,01	1,10	0,95	0,78	0,60	0,45	4.542,30
Industrija	24,35	22,68	20,38	139,77	0,05	0,04	0,03	0,02	0,01	207,33
Kom. delatnost	85,21	79,39	72,32	489,33	0,17	0,14	0,10	0,07	0,05	726,78
Svega	579,09	564,80	552,95	3.775,01	1,32	1,13	0,91	0,69	0,51	5.476,41

NSE prema ovom proračunu iznosi 5.476,41 mil.din. i veći je od ukupnih ulaganja u ovaj objekat (koji iznose 5.270 mil. din.)

Prema ovom kriterijumu ulaganje sredstava u izgradnju VVS je ekonomski opravdano pošto NSE pokazuje najveću vrednost koja se može uložiti u izgradnju ove VA.

Korigovani neto – sadašnji efekt (KNSE_i) za pojedine korisnike VA u ovom slučaju iznosi:

- * poljoprivreda $4.542,30 - 3.310 = 1.232,3$ mil. din.
  - * Industrija $207,33 - 160 = 47,33$ mil. din
  - * Komunalna vodoprivreda $726,78 - 660 = 66,78$ mil. din.
- UKUPNO: $1.346,41$ mil. din.

Korigovani neto sadašnji efekt svih korisnika je 1.346,41 mil. din. i to je max. iznos investicija koji se može uložiti u izgradnju akumulacije (prema predračunu ova ulaganja iznose 1.140 mil. din.) što znači da je sa stanovišta ovog kriterijuma ekonomski opravdano uložiti ova sredstva.

Koeficijent za izračunavanje učešća u zajedničkim investicijama za pojedine korisnike iznose:

- * poljoprivreda $K_1 = \frac{1232,30}{1346,41} = 0,9152$
- * industrija $K_2 = \frac{47,33}{1346,41} = 0,0352$
- * komunalna vodoprivreda $K_3 = \frac{66,78}{1346,41} = 0,0496$

$$\text{Ukupno } (K_1 + K_2 + K_3) = 1,000$$

Pripadajući deo zajedničkih investicija po pojedinim korisnicima u VA iznosi:

* poljoprivreda	0,9152 x 1.140 =	1.043,33 mil. din
* industrija	0,0352 x 1.140 =	40,13 mil. din.
* komunalna vodoprivreda	0,0496 x 1.140 =	56,54 mil. din.
Ukupno:		1.140,00 mil. din.

Isti rezultat se dobija ako se koristi raspodela prema koeficijentu „k”.

$$k = \frac{1.140,00}{1.346,00} = 0,8467$$

Pripadajući deo investicionih ulaganja pojedinih korisnika u VA, prema ovom koeficijentu iznosi:

* poljoprivreda	0,8467 x 1.232,30 =	1.043,33 mil. din.
* industrija	0,8467 x 47,33 =	40,13 mil. din.
* komunalna vodoprivreda	0,8467 x 66,78 =	56,54 mil. din.
Ukupno:		= 1.140,00 mil. din

Pošto je $k < 1$ ($k = 0,8467$) to proističe da je ekonomski opravdano ulaganje sredstava u izgradnju VA.

Ukupan iznos investicija koji pojedini korisnici trebaju uložiti u izgradnju VA sastoji se iz zajedničkih i specifičnih investicija i iznosi, tab. 18.

Tab 18. Investicije po pojedinim korisnicima VA

Korisnici	Investicije u više – namenske objekte I_{zi}	Investicije u posebne objekte I_{si}	Ukupno I_{ui}
Poljoprivreda	1.043,33	3.310,00	4.353,33
Industrija	40,13	160,00	200,13
Komunalna delatnost	56,54	660,00	716,54
Ukupno	1.140,00	4.130,00	5.270,00

nedostaje literatura